

**Ministerul Științei și Educației al RM
Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău**

Catedra: "Contabilitate și analiză"

TEZA ANUALA

pe tema: **Contabilitatea muncii și
retribuirii ei.**

Chișinău°2000

PLAN:

<i>Întroducere.....</i>	<i>3</i>
<i>1.Noțiuni generale.Sarcinile contabilității muncii și retribuirii ei.....</i>	<i>6</i>
<i>2.Evidența personalului și a timpului de muncă prestat.....</i>	<i>9</i>
<i>3.Formele și sistemele de retribuire. Calculul retribuițiilor.....</i>	<i>13</i>
<i>4.Documentele primare folosite la retribuire.....</i>	<i>17</i>
<i>5.Evidența analitică și sintetică a retribuițiilor.....</i>	<i>19</i>
<i>6.Evidența contribuțiilor la asigurările sociale de stat.....</i>	<i>26</i>
<i>Lista literaturii folosite.....</i>	<i>33</i>

Întroducere

În condițiile de trecere la economia de piață a crescut rolul și importanța contabilității financiare. Mecanismul de piață asigură coordonarea efectivă a activității economice folosirea rațională a resurselor de muncă, resursele financiare și materiale. Contabilitatea financiară la rândul său reflectă procele reale a productivității, reprezentării și a consumului, caracterizează situația financiară a întreprinderii.

Unul din cele mai importante elemente a procesului de producție este munca. Ea reprezintă sursa principală a creșterii avuției naționale, satisfacerii necesităților materiale și culturale ale oamenilor.

Scopul lucrării noastre este de a reflecta toate sistemele și formele de retribuire de la întreprindere și toate problemele ce sînt legate de retribuirea muncii. Evaluarea și reflectarea

contabilității retribuirii muncii s-au îndeplinit pe baza datelor întreprinderii de construcții „MONOLIT”SA filiala №1.

Trustul general de construcții a fost fondat la 14 mai 1948. Activitatea de bază era construcția caselor de locuit și social culturale.

În anul 1980 întreprinderea avea un număr de 3000 salariați.

Întreprinderea a construit mai bine de o ¼ din orașul Chișinău, adică așa obiecte ca: Casa Președenției; Parlamentul; Guvernul; Clădirea Ministerului Agriculturii și Industriei prelucrătoare; Ansamblul arhitectural “Porțile orașului”; Hotelul “Romanița”; Ansamblul arhitectural “Curcubeul”; și multe altele.

Finele anilor ‘80 și începutul anilor ‘90 pentru întreprindere s-au caracterizat prin adânci schimbări legate de trecerea la noile reforme de gospodărire-autogestiuone,arendă și în final din luna iulie 1993 patrimoniul întreprinderii fiind supus privatizării s-a transformat în S.A. “MONOLIT”. Această perioadă complicată a tranzacției la economia de piață se manifestă prin lipsa investițiilor în construcții și scăderea volumelor de lucrări construcții-montaj.

S.A. “MONOLIT” a fost reinregistrată la Camera inregistrării de stat pe data de 21 iunie 1993(anexa nr. 1), i s-a atribuit codul fiscal 84524 (anexa nr. 2) deasemenea i s-a acordat “Certificat de inregistrare a subiectului impunerii la TVA”(anexa nr. 3).

Din momentul fondării S.A.”MONOLIT” cu un număr ≈711 de salariați a dat în exploatare spațiu locativ pentru orașul Chișinău-65658,7 m2. Pe lângă aceasta, a fost dat în exploatare un șir de obiecte de menire social-culturală și au fost executate lucrări de reparație la: grădinițe de copii, magazine, centre comerciale, bănci, școli, licee, policlinici, oficii etc.

La momentul actual S.A. “MONOLIT” reprezintă o sistemă desăvârșită de lucrări:

- proiectarea și fabricarea echipamentelor;
- elaborarea cărților tehnologice pentru lucrările de construcții;
- elaborarea devizelor și a prețurilor de cost;
- îndeplinirea funcțiilor de beneficiar.

De asemenea S.A. “MONOLIT” se ocupă de construcții de zidărie, beton monolit și monolit-prefabricat.

Se mai ocupă de:

- finisări interioare și exterioare cu folosirea materialelor de calitate superioară;
- reconstrucții, reamenajări, consolidări;
- izolarea termică a clădirilor.

Caracteristica stării economice de bază a S.A. “MONOLIT” se reflectă în tabela 1.

Tabela 1”Indicatorii de bază a activității întreprinderii”.

Nr.	Indicatorii	1998	1999	Abateri	Pond
	A	1	2	3=2-1	4=2/1
1.	Volumul producției(mii lei)	2917,73	2815,44	-102.29	96
2.	Cheltuieli materiale(mii lei)	1022,23	1322,42	+300.1	129
3.	Valoarea adăugată (mii lei)	1895,50	1493,02	-402.48	78

4.	Mijloace fixe (mii lei)	2185,17	2164,28	-20.89	99
5.	Datorii pe termen scurt (mii lei)	1329,25	797,25	-532	59.97
6.	Profit (mii lei)	124,33	77,66	-46,67	62.46
7.	Valoarea vânzărilor nete (mii lei)	3172,15	2815,44	-365,71	88
8.	Numărul mediu al lucrătorilor (persoane)	101	87	-16	85
8.1	dintre ei muncitori	86	73	-13	84
9.	Fondul de retribuire a lucrătorilor(mii lei)	831	714.5	-116.5	86
9.1	Dintre ei muncitori	604	501,1	-102.9	82.90
10.	Productivitatea muncii a unui lucrător	28,89	32,36	+3.85	113.3
10.	din ea a unui muncitor	33,93	38,57	+4.64	113.6

Analizând indicatorii muncii și a retribuirii ei putem menționa scăderea numărului mediu a lucrătorilor cu 15 persoane(15%) și a muncitorilor cu 13 persoane(16%).

Fondul de retribuire a muncii de asemenea a scăzut cu 148 mii lei (17.81%) din el pe muncitor cu 102.9 mii lei (18%).

Însă productivitatea muncii a crescut pe lucrător cu 3.85 (13.32%) pe muncitor cu 4.64 (13.67%).

Analizând ceilalți indicatori se observă o scădere a:

- volumului producției cu 102.29 mii lei (4%);
- valorii adăugate cu 402.48 mii lei (22%);
- mijloacelor fixe cu 20.89 mii lei (1%);
- datoriilor pe termen scurt cu 532 mii lei (40.03%);
- profitul cu 46.67 mii lei (12%).

Și totodată se observă o creștere a cheltuielilor materiale cu 300.19mii lei (29%).

Analiza a fost efectuată pe baza Raportului financiar (anexa nr.4) și Raportului statistic nr.1-m (anexa nr.5).

I.Noțiuni generale. Sarcinile contabilității muncii și retribuirii ei.

Calitatea muncii și alte momente legate de noțiunea “munca” sunt reglementate de Codul muncii a Republicii Moldova. În conformitate cu Constituția Republicii Moldova fiecare om are dreptul la munca pe care și-o alege singur sau este de acord cu propunerile făcute.

Fiecare lucrător are dreptul:

- la despăgubirile pricinuite sănătății sale, legate de lucru;
- la zile de odihnă și concediu;
- dreptul la apărare judecătorească a drepturilor sale de muncă.

Lucrătorul se obligă:

- să efectueze cu stăruință obligațiile de muncă;
- să respecte disciplina;
- să păstreze lucrurile materiale ale întreprinderii;
- să îndeplinească normele de muncă.

Munca reprezintă unul din elementele principale a procesului de producție, consumării și repartizării produselor. Este sursa principală de creștere a avuției naționale, satisfacerii necesităților materiale și culturale ale oamenilor. Forma valorică a muncii o reprezintă-salariul.

Salariul reprezintă o parte a produsului social-global care se include în fondul de consum personal. Mărimea salariului nu se limitează și depinde de:

- rezultatele economice ale întreprinderii;
- cantitatea, calitatea muncii depuse.

Studierea detaliată a salariului are o mare importanță din punct de vedere a dezvoltării economiei în diferite ramuri ale industriei, deoarece anume salariul reprezintă cel mai important element a economiei și chiar una din surse de venituri.

Salariul se clasifică după două criterii:

I. După conținutul economic.

II. După timpul de muncă prestat.

După conținutul economic deosebim:

1.Salariul nominal - suma de bani pe care o primește un lucrător pentru munca efectuată. El depinde de prețurile la obiectele de consum personal; de mărimea impozitului; costul serviciilor comunale.

2.Salariul real – cantitatea de bunuri și servicii pe care lucrătorii și le pot procura cu salariul nominal.

După timpul de muncă prestat:

1.Salariul de bază constituie plata pentru timpul de muncă efectiv lucrat.

2.Salariul suplimentar care cuprinde plățile pentru timpul nelucrat dar care se plătește conform legislațiilor muncii în vigoare.

Trecerea la economia de piață se caracterizează printr-o creștere intensivă a economiei și modificarea caracterului său. Fiecare întreprindere trebuie să-și recupereze cheltuielile efectuate; să obțină un profit pentru desfășurarea de mai departe a activității economice; să achite regulat impozitele la bugetul de stat.

În condițiile economice de piață, contabilitatea financiară joacă un rol important în vizarea sarcinilor sale, care sunt raportate la noile forme de proprietate.

Contabilitatea financiară este dispusă să asigure:

1. determinarea componentelor averii și reținerile;
2. controlul asupra dezvoltării întreprinderii;
3. micșorarea cheltuielilor pentru munca, mecanizarea ei, înlăturarea pierderilor de timp de muncă;
4. reflectarea și realizarea riguroasă a cheltuielilor legate de producerea și realizarea bunurilor și serviciilor;
5. preîntâmpinarea fenomenelor negative în activitatea financiară a întreprinderii, mărirea eficacității productivității;
6. posibilitatea controlului de respectare a legilor și a altor normative.

Evidența muncii și salariului reprezintă un lucru voluminos pentru contabilitate. Deaceia principalele sarcini în fața contabilității muncii și salariului sunt:

1. întocmirea corectă și la timp a documentelor primare privind evidența muncii și salariului;
2. calcularea obiectivă a salariului, indemnizațiilor, pensiilor;
3. repartizarea salariului pe articole de calculare și obiecte;
4. controlul utilizării fondului de retribuire;
5. întocmirea corectă și la timp a rapoartelor financiare privind munca și salariul.

2.Evidența personalului și a timpului de muncă prestat.

Indicatorii numărului de lucrători și a timpului de lucru prestat prezintă obiectele evidenței analitice și a analizei statistice fiind în relație strânsă cu evidența retribuirii muncii și de aceea sunt prelucrați și controlați de contabilitatea întreprinderii.

Cu scopul de a conduce și a controla se folosește clasificarea personalului. În S.A. "MONOLIT" personalul se împarte în două grupe:

1. *personalul industrial-productiv;*
2. *personalul neindustrial.*

În dările de seama privind retribuirea muncii, numărul lucrătorilor se împart în două grupe:

- a) *muncitori;*
- b) *slujbași.*

Din grupa slujbașilor fac parte:

- personalul de conducere ;
- specialiștii;
- alți lucrători ce se referă la slujbași.

La muncitori se referă persoanele care sunt direct ocupate în procesul de producție și cei ocupați cu reparația, transportarea și de deservire.

La conducatori se referă lucrătorii ce ocupă posturi de conducere a întreprinderii și a subdiviziunilor sale.

În grupa specialiștilor sunt incluse persoanele ocupate de procesele tehnologice, ingineresti, economice și altele. Aceștia sunt:

- a) *administrația;*
- b) *contabilii;*
- c) *inginerii;*
- d) *mecanicii;*
- e) *economiștii.*

Restul lucrătorilor ce se referă la slujbași, aceștia sunt persoanele ce se ocupă de pregătirea și întocmirea documentelor, evidența și controlul, deservirea gospodăreasca (casierii, controlorii).

Personalul se mai clasifică după locul de muncă, ce permite evidența corectă a muncii și a salariului.

Totalul lucrătorilor, care sunt înregistrați în listele pentru remunerare, și se numește lista numărului mediu scriptic a lucrătorilor.

În această listă a întreprinderii trebuie incluși toți lucrătorii încadrați la serviciu permanent, sezonier sau temporar, pe o durată mai mare de o zi de la data încadrării la serviciu.

Primirea noilor lucrători la serviciu la S.A. "MONOLIT" se face prin *ordinul de primire la serviciu* vizat de șeful secției de cadre sau de către o persoană responsabilă de această primire.(anexa nr.6).

Angajarea lucrătorilor se mai face și prin *contractul de muncă*, dacă serviciul este temporar, sezonier sau nu se ajung muncitori (anexa nr.7).

Contractul de muncă reprezintă un acord între angajați și întreprindere. Prin el angajatul se obligă se respecte:

- disciplina de muncă și cea tehnologică;
- să-și îndeplinească sarcinile și munca ce îi sunt date în seamă conform legislației în vigoare, prevederelor contractului individual și colectiv de muncă;
- să sporească productivitatea muncii;
- să execute la timp și exact dispozițiile patronului;
- să amelioreze calitatea muncii;
- să ocrotească și să sporească averea întreprinderii.

Iar întreprinderea se obligă de a stabili măsuri privind remunerarea muncitorilor cu salarii și de a le crea condiții de muncă în conformitate cu legislația și acodul ambelor părți.

La angajarea la serviciu pentru fiecare angajat se îndeplinește *cartea de muncă*, ea reprezintă documentul de bază, ea caracterizează activitatea de muncă a personalului .

Modificările ce au loc la întreprindere sunt duse la evidența de către biroul de cadre. Pentru fiecare lucrător în secția de cadre se deschide o **fișa personală** (anexa nr.8) în care se înregistrează date, informații despre lucrător. Fiecării persoane i se atribuie un număr de pontaj care se reflectă în toate documentele de evidența a muncii și salariului. În contabilitate pentru fiecare lucrător se deschide un *cont personal*.La S.A."MONOLIT" în contul personal este reflectat calculul salariului și toate reținerile ce se fac din el (anexa nr. 9).

Potrivit hotărârii cu privire la contractul individual și colectiv de muncă al salariatului durata normala a timpului de muncă nu poate depăși 44 ore pe saptamîna sau 8 ore pe zi. Pe parcursul zilei lucrătorilor li se oferă o pauză de 30 min.

Salariul este negociat de părți și se stabilește în baza bugetului de consum prin hotărîrea Guvernului.

În salariul muncitorului se includ suplimentele și sporurile de retribuie precum și alte plăți de stimulare. Mărimea retribuției pentru munca prestată în timp de noapte este cel puțin de 1.5 din salariul tarifar pe o unitate de timp stabilit.

Munca prestată în zilele de odihnă se compensează, oferindu-i salariatului în decurs de o lună o alta zi de odihnă cu retribuția în mărime de cel puțin un salariu mediu pe zi.

Tuturor lucrătorilor li se acordează concediu de odihnă anual de 24 de zile lucrătoare. Pentru primul an lucrat concediul se acordă după 11 luni lucrate, prin *ordinul de acordare a concediului*

Fac excepție de la aceasta:

- ① femeile înainte de concediul de maternitate;
- ② lucrătorii cu vârsta mai mică de 18 ani;
- ③ alte cazuri aprobate de legislație.

La concediere se întocmește *ordinul de concediere* (anexa nr.10) care se întocmește de lucrătorul secției de cadre pe toți lucrătorii cu excepția celor concediați de organele de conducere. La concediere lucrătorul se exclude din lista personalului.

Evidența timpului de muncă prestat la S.A. "MONOLIT" se realizează în corespundere cu evidența muncii și salariului la întreprindere în *fișa de pontaj* sau *mașinograma*.

Tabela de pontaj este necesară pentru controlul lucrătorilor și a regimului de lucru, pentru a avea o informație despre timpul efectiv lucrat și calculul retribuțiilor și pentru întocmirea dărilor de seamă contabile și statistice (anexa nr.11).

Tabela de pontaj se deschide pe brigăzi. În ele se înregistrează numărul de lucrători, absențele, prezențele și se înregistrează prin sume convenționale se întocmeste într-un exemplar și se semnează de către dirigințele de șantier și se transmite în contabilitatea întreprinderii pentru calcularea salariului, întocmirea dărilor de seamă pe timpul de muncă prestat.

La S.A. "MONOLIT" evidența timpului de lucru prestat se analizează în tabelele de calcul prin metoda mixtă de înregistrare a prezențelor și lipsurilor.

În practică se folosesc așa **metode de pontaj** ca:

- ❶ metoda fișelor de ceas;
- ❷ sistemul de permise;
- ❸ sistemul mărcilor de prezentă.

La S.A. "MONOLIT" se folosește pentru control tabelele de evidență a timpului lucrat.

3. Formele și sistemele de retribuire. Calculul retribuțiilor.

Potrivit Legii cu privire la retribuirea muncii, retribuirea muncii a lucrătorului depinde de cererea forței de muncă pe piața forței de muncă; cantitatea și calitatea muncii, rezultatele și condițiile de activitate a întreprinderii.

În salariu se include: salariul tarifar, plata suplimentară, sporiri la salariu, premii, compensații. Salariu tarifar se stabilește pentru rezultatele obținute și calitatea muncii depuse.

Pentru organizarea contabilității muncii în conformitate cu cerințele stabilite, o importanță mare o are sistemul de tarificare, care constă din trei elemente:

- ❶ **categorie de tarificare,**
- ❷ **cota tarifară** (salariu tarifar), arată mărimea salariului pe o unitate de timp,
- ❸ **coeficienții tarifari** – reprezintă raportul dintre salariu tarifar a categoriei respective și salariu tarifar a primei categorii.

Retribuirea muncii se realizează prin două forme:

- ◇ **Retribuirea în acord;**
- ◇ **Retribuirea pe o unitate de timp.**

Retribuirea în acord reprezintă retribuirea muncii pentru cantitatea și calitatea producției fabricate sau munca prestată pe o unitate de produs. Această retribuire cuprinde următoarele sisteme:

- a) **acord direct**- suma salariului se determină prin înmulțirea tarifului pe o unitate de produs cu numărul de producție fabricată;
- b) **acord progresiv**-salariul se calculează în limita normelor de producție pe tarife obișnuite, supranorme pe tarife majorate;
- c) **acord premial**- salariul se compune din salariu pe o unitate de produs și primele care se stabilesc în procente față de salariul de bază;
- d) **acord indirect**- pentru salarizarea muncitorilor auxiliari și alte categorii ce deservește producția de bază în procente;
- e) **acord global** (de brigadă)-pentru calcularea salariului pe brigăzi, sectoare și alte subdiviziuni. Tariful se stabilește nu pe operații sau produse, dar pe complexul de lucrări sau obiecte.

Retribuirea pe o unitate de timp se formează din două sisteme:

- a) **sistemul simplu**-salariul se determină prin înmulțirea tarifului pe o unitate de timp la numărul de ore lucrate. Dacă lucrătorul are un salariu lunar fixat, mărimea retribuirii se află prin înmulțirea numărului efectiv de zile lucrate la tariful pe o zi.
- b) **sistemul premial**-salariul se compune din salariul tarifar plus premiile stabilite pentru supraîndeplinirea sarcinei. Premiile se stabilesc în procente către salariul de tarificare. Mărimea premiilor depinde și de rezultatul activității lucrătorului la cantitatea și calitatea produselor confecționate.

La S.A. “MONOLIT” se folosește retribuirea pe o unitate de timp.

La S.A. “MONOLIT” administrația primește salariu lunar stabilit. Se calculează numărul de zile lunar lucrătoare și salariu mediu zilnic. Plata muncii pe brigadă se repartizează suma totală a salariului între lucrătorii brigăzii neegal în dependență de categoria acestora. Deasemenea fiecare lucrător are salariul său și în dependență de numărul de ore lucrate.

La retribuirea muncii o mare atenție se acordă la plata suplimentară. În conformitate cu legea cu privire la retribuirea muncii în fondul de retribuire se includ următoarele plăți suplimentare:

- ❶ pentru munca prestată în timpul nopții;
- ❷ zilele de odihnă și sărbători;
- ❸ pentru cumularea funcțiilor;
- ❹ munca în condițiile nefavorabile.

Mărimea minimă suplimentară plătită se stabilește de Guvernul Republicii Moldova, această mărime se oglindește în lista salariului pe subdiviziuni.

Un rol important în calcularea sumei salariului îl joacă salariu mediu. Regula de calculare a salariului mediu reglementat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova № 300 de la 29.05.1996.

Salariu mediu se folosește la retribuirea indemnizațiilor de odihnă; pentru deplasări și altele prevăzute de lege, contractul individual și colectiv.

Deasemenea toate aceste retribuții se includ în salariu mediu.

Nu se includ în salariu mediu:

- subvențiile pentru somaj;
- compensații pentru concediu nefolosit;
- compensațiile în rezultatul transferării lucrătorului în altă localitate;
- plățile legate de cheltuielile legate de deplasare;
- costul foilor de odihnă oferită lucrătorilor cât și pentru copiii lor, care sunt achitate parțial sau total din contul întreprinderii;
- alte plăți.

Salariul mediu se stabilește din calculul ultimelor 3 luni calendaristice de lucru. Pentru persoanele care au activat mai puțin de 3 luni, calculul se efectuează reeșind din suma pentru timpul efectiv lucrat.

Dacă pe perioada pentru care se calculează salariul mediu, muncitorul din unele cauze nu a lucrat și nu i sa calculat salariul, sau l-a primit parțial, acest timp nu se include în calculul salariului mediu.

Totalul sumei salariului mediu destinat retribuirii muncitorilor se determină:

1.pentru retribuirea concediului sau plata compensațiilor pentru concediul nefolosit - se înmulțește salariul mediu zilnic cu numărul de zile de concediu considerînd săptămîna de 6 zile lucrătoare.

Exemplu: (anexa nr.12)

Luna	Salariul	Supl. p/u vech.în muncă	Zile ef. lucr.	Zile calend.	
X	1092	196	25	25	
XI	1550	309	27	27	
XII	1553	230	23	26	
Total	4195	735	75	78	
Numărul zilelor de concediu-20 zile					
Pentru stagi-3 zile					

Se fac următoarele calcule:

$$4195 : 75 = 55.93$$

$$735 : 78 = 9.42$$

$$\text{suma} = 55.93 + 9.42 = 65.35$$

$$\text{suma plătită} = (20 + 3) * 65.35 = 1503.05$$

2.plata pentru indemnizarea de concediere și determinarea salariului mediu pentru achitarea indemnizațiilor de șomaj-pe calea înmulțirii salariului mediu zilnic la 25.4 zile sau salariul mediu zilnic la 169 ore.

3.în alte cazuri de deducere a salariului mediu - pe calea înmulțirii salariului mediu zilnic la numărul total de zile lucrătoare trecîndu-se la perioada ce trebuie plătită.

La salariul de bază se atribuie:

- ❶ retribuirea destinată lucrătorului pentru timpul lucrat;

- ② tarifarea în acord;
- ③ pe cotele de tarifare;
- ④ mărimea salariului pe funcții sau în procente de la încasări;
- ⑤ în părți de profit;

în dependență de formele și sistemele ce sunt folosite la întreprindere.

În el deasemenea se includ compensațiile, suplimentele la plăți, adaosuri.

Potrivit contractului individual și colectiv de muncă la S.A. "MONOLIT", în ea se includ:

- ① remunerarea suplimentară a lucrătorilor ce se ocupă nemijlocit de construcții, care reese din venitul obținut în rezultatul activității întreprinderii (anexa nr.13 și 13.1).
- ② la recompensa pentru vechime în muncă se referă suma plătită lucrătorilor cu un stagiu nu mai mic de un an. În dependență de stagiul de lucru:
 - stagiu de 1-3 ani - 5% din salariul tarifar;
 - stagiu de 3-5 ani - 10%
 - stagiu de 5-10 ani - 15%
 - stagiu de 10-15 ani - 20%
 - stagiu de 15-20 ani - 25%
 - stagiu mai mare de 20 ani - 30%. (anexa nr. 14)

La S.A. "MONOLIT" se mai acordă și concediu suplimentar:

- pentru stagiu - 3 zile;
- persoanelor gestionare - 3 zile;
- pentru munca dăunătoare sănătății - 3 zile.

4. Documentele primare folosite la retribuire.

Rata muncii, rata productivității, timpului, serviciilor, numărului de lucrători, se determină pentru lucrători în dependență de nivelul tehnologic, tehnic și organizare a muncii.

Rata muncii este supusă înlocuirii obligatorie în măsura posibilităților, prin efectuarea:

- atestațiilor;
- raționalizarea locurilor de muncă;
- includerea noilor tehnologii și a tehnicii.

Trebuie luate măsuri tehnico-organizaționale pentru a asigura creșterea productivității muncii.

Pentru a asigura folosirea rațională a fondului de salarii este necesar să luăm în considerație eficiența de producere a fiecărui lucrător în parte. Cu aceasta se ocupă de obicei maistrul, șeful secției, brigadirii care duc răspundere pentru modul de desfășurare a lucrărilor.

La întreprinderile industriale în dependență de tehnologiile de producție și organizarea muncii se folosește diferite documente primare ce reflectă productivitatea muncitorilor.

Pentru calcularea salariului sunt necesare date despre cantitatea de producție finită reală și după normă; dările de unitate; calitatea producției, timpul prestat real și situația pentru premiere.

La **documentele primare** de bază se atribuie:

- a)** ordinul de distribuție a muncii;
- b)** rapoartele;
- c)** bonurile;
- d)** foaia de marșrut;

e) situațiile de producție;

Toate documentele servesc pentru analiza reală a situației cu privire la productivitatea lucrătorilor.

În dependență de specificul producției se folosesc următoarele tipuri de rapoarte:

În producția de masă cu producere stabilă neterminată se folosește raportul de forma “T-17” se întocmește pentru fiecare gen de producție fabricată. Salariul în brigadă se împarte în dependență de timpul efectiv lucrat și categorie.

În producția individuală și de serii mici pentru evidența muncii prestate se folosește “**Bonul de lucru**” individual și colectiv. El poate fi completat pe ore, săptămână, lună. El conține - numărul, numele, prenumele, norma de producție, cantitatea, tarif pe o unitate de produs, numărul de ore lucrate, categoria lucrătorului.

în producția de serii unde durata confecționării produselor nu depășește un schimb, evidența muncii prestate se ține în documentul “**Raportul zilnic de producție**” se folosește la calcularea salariului unui grup de muncitori, brigăzi.

Pentru reducerea numărului de documente și necesității dublării datelor, la întreprindere se folosește “**Foia de marșrut**” se deschide pe un anumit grup de produse pe care o însoțește pe tot parcursul prelucrării, se verifică productivitatea muncii și calcularea salariului unui lucrător se înregistrează forma “T-28”. Această formă se întocmește zilnic și la sfârșitul lunii se închide.

În producția de masă care se caracterizează printr-un grad mare de automatizare și mecanizare și unde muncitorii zilnic exercită aceleași operații evidența se ține în “**situația de producție**” ea se deschide zilnic sau pe schimb pentru fiecare secție sau brigadă.

În procesul de producție pot avea loc abateri de la condițiile normale de lucru:

1. lucrul în timpul nopții;
2. orele neprevăzute;
3. caracterul rebutului.

Pentru evidența întreruperilor este destinată “**Foia de întreruperi**” în care se arată cauza vinovatul și durata întreruperii.

Întreruperile pe tot parcursul schimbului, se înregistrează în “**Proces verbal despre întreruperi**” la care se anexează lista muncitorilor ce nu au fost folosiți la alte lucruri în alt timp.

Orele lucrate în timpul nopții și suplimentar se înregistrează în fișa de pontaj și apoi se reflectă în “**Fișa lucrătorului**”.

Rebutul în producție se reflectă în “**Procesul verbal despre rebut**” și dacă rebutul nu este din vina muncitorului, se platește salariul, care se reflectă în “Bonul de lucru” la care se pune ștampila: “remanierea rebutului”.

Dacă lucrătorul este cerut să îndeplinească un lucru ce nu este prevăzut de procesul tehnologic, atunci pentru aceasta se încheie un contract cu lucrătorul pentru această lucrare “**contractul de muncă pe o singură lucrare**” în el se discută durata acestei operații, forma lucrării și suma salariului retribuit pe ea.

La S.A. “MONOLIT” documentele primare nu se folosesc.

5. Evidența analitică și sintetică a retribuțiilor.

Toate documentele îndeplinite pentru timpul de muncă prestat și retribuirea muncii se transmit în contabilitatea întreprinderii. Aici ele se taxează și se clasifică după fiecare lucrător în fișa personală și se fac totalurile.

Toate acestea se fac pentru calcularea salariului lunar și fondul de salarii pe categorii de lucrători.

Evidența analitică a datoriilor față de personal privind retribuirea muncii se ține pe salariați și pe feluri de plăți și rețineri. Evidența analitică se ține în următoarele registre:

- ① Stat de retribuire;
- ② Stat de plată;

- ③ Cont personal;
- ④ Fișa salariului neplătit.

În statul de retribuire se reflectă toate felurile de plăți și felurile de rețineri din salariu pe fiecare lucrător. Ele se completează pe secție, brigăzi pe baza următoarelor documente:

- pe fișa de pontaj;
- salariu în acord;
- pe baza notelor contabile pentru fiecare fel de salariu suplimentar;
- cererile lucrătorilor pentru rețineri.

Statul de plată este destinat pentru plățirea salariului lucrătorilor întreprinderii, el conține următoarele date: numărul de pontaj, numele și prenumele, salariul net, semnătura lucrătorului. Foia de titlu a statului de plată se semnează de către contabilul-șef a întreprinderii și se arată termenul de plată a salariului.

Contul personal se deschide pentru fiecare lucrător și conține informațiile despre vechimea în muncă, durata concediului, suma salariului pe fiecare lună. Acest cont se folosește pentru determinarea salariului mediu la calcularea concediilor și a foilor de boală.

Fișa salariului depus se întocmește după întocmirea statului de plată, se folosește pentru evidența analitică a salariului neplătit la termenele stabilite.

Odata cu introducerea în contabilitate a tehnicii moderne aceste documente au încetat să se mai folosească însă totuși sunt înlocuite de mașinograme.

Datele evidenței analitice se folosesc la întocmirea formulilor contabile, la îndeplinirea rapoartelor financiare, la efectuarea contabilizării utilizării fondului de retribuire.

Modul de contabilizare, calculare și includerea salariului în costul produselor serviciilor activelor cumpărate sau create sau raportate lui la cheltuielile perioadei se reglementează de prevederile SNC-2 "Stocurile de mărfuri și materiale", SNC-3 "Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii", SNC-11 "Contracte de construcții", SNC-13 "Contabilitatea activelor nemateriale", SNC-16 "Contabilitatea activelor pe termen lung".

Pentru generalizarea informației privind decontările cu personalul întreprinderii aferente remunerațiilor și sumelor depuse este destinat contul de pasiv **531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"**. În creditul acestui cont se reflectă remunerațiile calculate, iar în debit - sumele achitate și reținute. Soldul acestui cont este creditor și reprezintă datoriile întreprinderii față de personal privind retribuirea muncii la finele perioadei de gestiune.

La S.A. "MONOLIT" pentru evidența sintetică a retribuiților cu personalul se folosesc următoarele formule contabile:

- a) calcularea salariului muncitorilor din producția de baza:
Debit 811 "Producția de bază" - 38158.42 lei
Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii" - 38158.42 lei (anexa nr.15)
- b) calcularea salariului pentru muncitorii din producția auxiliară:
Debit 812 "Activități auxiliare" - 4639.00 lei
Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii" - 4639.00 lei (anexa nr.15)
- c) calculul salariului a lucrătorilor din aparatul de conducere:
Debit 814 "Cheltuieli de întreținere a personalului administrativ" - 37337.63 lei
Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii" - 37337.63 lei (anexa nr.15)
- d) calculul salariului a lucrătorilor care se ocupă cu lemnaria:
Debit 810 "Consumuri indirecte de producție" - 2040.00 lei
Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii" - 2040.00 lei (anexa nr.15)

În afară de aceasta se mai folosesc așa formule contabile pentru calculul salariului pentru:

- lucrătorii din aparatul de conducere:

Debit 713 "Cheltuieli de întreținere a personalului administrativ"

Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"

- calcularea salariului muncitorilor care repară utilajul personalului administrativ și de deservire a secțiilor:

Debit 813 "Consumuri indirecte de producție"

Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"

Conform politicii de contabilitate la S.A. "MONOLIT" filiala nr.1 se mai pot deschide conturi noi cum ar fi conturile 810 și 814.

Toată această informație din formule se înregistrează în jurnalul order Nr. 10 pe debitul următoarelor conturi: 810; 811; 812; 813; 713; 814. Dar la S.A. "MONOLIT" jurnalul order Nr. 10 nu se folosește însă se folosește o mașinogramă.

Din salariul personalului pot fi efectuate următoarele rețineri:

- ◇ rețineri fiscale: impozitul pe venit persoanelor fizice;
- ◇ rețineri sociale: 1% în Fondul de pensii;
- ◇ rețineri diverse: avasurile anterior acordate, plăți la sindicate, rețineri pentru chirii, cumpărări cu plata în rate, pentru servicii comunale prestate de obiectele sociale ale întreprinderii, rețineri privind executarea titlurilor executorii, rețineri privind împrumuturile anterior acordate salariaților.

La suma impozitului pe venitul persoanelor fizice:

Debit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"- 12902.88 lei

Credit 5347 "Datorii privind impozitul pe venit"- 12902.88 lei

(anexa nr.16)

La suma primelor de asigurare, contribuții la asigurări sociale în fondul asigurărilor sociale 31%:

Debit 5311 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"- 39394.77 lei

Credit 5331 "Datorii față de fondul social"- 39394.77 lei

(anexa nr.15)

La efectuarea contribuțiilor în fondul de pensii:

Debit 5311 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"- 1408.84 lei

Credit 5331 "Datorii față de fondul social"- 1408.84 lei

(anexa nr.16)

Pentru alte tipuri de rețineri efectuate din salariul muncitorilor:

Debit 5311 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"- 580 lei

Credit 227 "Creanțe pe termen scurt ale personalului"- 580 lei

(anexa nr.16)

De la 1 ianuarie 1999 cotele impozitului pe venit a persoanelor fizice stabilite de art. 15 al Codului Fiscal sunt:

10% de la suma veniturii impozabil anual care nu întrece 6000 lei;

15% de la suma veniturii impozabil anual care nu întrece 6000 lei dar nu depășește 10800 lei;

28% de la suma veniturii impozabil anual care depășește 10800 lei.

Venitul impozabil al salariatului include orice forma de salarizare, premii, suplimente, onorarii, indemnizații, comisioane și alte plăți, precum și alte înlesniri acordate salariatului de către întreprindere. În venitul impozabil nu se include:

- plăți de asigurare conform contractului de asigurare;

- compensații în caz de pierdere temporară a capacității de muncă inclusiv a invalidității;
- bursa;
- alimente pentru copii;
- devedente de la rezidenți;
- patrimoniu primit ca cadou sau moștenire;
- câștiguri din loterie;
- alte forme de venituri stabilite de Codul Fiscal.

Impozitul pe venit al persoanelor fizice se calculează și se reține la sursa de plată și în momentul plății de la suma impozabilă, fără suma scutirilor acordate salariatului.

Scutirile se acordă numai la locul de muncă de baza, unde se ține evidența carnetului de muncă a lucrătorilor rezidenți ai Republicii Moldova.

Se cunosc următoarele scutiri:

- ① **Scutare personală** - orice persoană fizică are dreptul la o scutare personală în sumă de 2100 lei anual.
- ② **Scutare personală majoră** -10000 lei anual pentru orice persoană fizică care:
 - s-a îmbolnăvit și a suferit de boală actinică ca urmare a accidentului de la CAE Cernobîl sau este invalid în urma acestui accident;
 - este parinte sau soț (soție) al participantului decedat sau dat dispărut în acțiunile de luptă pentru apărarea Republicii Moldova sau este invalid în urma acestor evenimente;
 - este invalid de război din copilărie de grupa I și II sau victima represățiilor politice, ulterior reabilitată.
- ③ **Scutare matrimonială** – fiecare salariat aflat în relații de căsătorie pe parcursul întregului an fiscal are dreptul la scutiri suplimentare în sumă de 2100 lei anual dacă soțului (soției) nu i s-a acordat scutare personală.
- ④ **Scutare pentru persoana întreținută** – lucrătorul are dreptul la scutiri în mărime de 120 anual pentru fiecare persoană întreținută în condițiile dacă acesta:
 - are relații de rudenie în ascensiune sau descendență (copii, părinți);
 - locuiește împreună cu contribuabilul sau nu, dar învață la secția de zi cu frecvența a unei instituții de învățămînt mai mult de 5 luni pe parcursul anului fiscal;
 - este întreținută de contribuabil;
 - primește un venit mai mic de 1000 lei.

Pentru acordarea scutirilor sus menționate, lucrătorul prezintă patronului cerere de scutare pînă la data încadrării în muncă ca angajat, sau pînă la începutul anului, anexînd la aceasta documentele necesare care confirmă poziția sa ca rezident, socială, familială sau situația sănătății.(anexa nr.17,17.1,17.2,17.3 si 17.4).

Calculul salariului, venitului impozabil și impozitului pe venit se face pe baza cumulativă de la începutul anului sau din momentul angajării în serviciu a muncitorului. Evidența veniturilor salariaților și a impozitului pe venit reținut din ele se ține în **“Fișa de evidență a veniturilor și impozitului reținut din ele”** (anexa nr.18).

Plata remunerațiilor se face pe debitul contului 531”Datorii față de personal privind retribuirea muncii” și se reflectă prin următoarele formule contabile

Debit 531”Datorii față de personal privind retribuirea muncii”- 76950.03 lei

Credit 241”Casa”- 76950.03 lei (anexa nr.16).

Plata prin virament:

Debit 531”Datorii față de personal privind retribuirea muncii”

Credit 242”Cont de decontare”

Salariul acordat salariaților ca avans se reflectă prin formula contabilă:

Debit 531”Datorii față de personal privind retribuirea muncii”

Credit 241”Casa”

Trecerea în cont a avansurilor la salariu acordate și reflectate anterior:

Debit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"

Credit 2272 "Creanțe pe termen scurt ale titularilor de avans"

Banii pentru remunerarea sunt primiți din contul de decontare în casă:

Debit 241 "Casa"

Credit 242 "Cont de decontare"

Suma primită se plătește în decurs de 3 zile. Salariile se plătesc de către casier care la fiecare borderou de plată calculează suma salariilor neridicate. Pentru aceste sume care se varsă în contul de decontare Debit 242 "Cont de decontare" Credit 241 "Casa" se întocmește borderoul salariului depus. Suma salariilor neridicate se trece la un subcont distinct deschis la contul 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii".

În cazul când la întreprinderea achită salariul sub forma altor active și ele se considera realizate, ceea ce la întreprinderea S.A. "MONOLIT" nu se întâmplă se întocmesc următoarele formule contabile:

Debit 711 "Costul vânzărilor"

Credit 216 "Produse"

Debit 711 "Costul vânzărilor"

Credit 217 "Mărfuri"

Iar la valoarea de vânzare a produselor:

Debit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"

Credit 611 "Venituri din vânzări"

În același cont 531 "Datorii față de muncitori privind retribuirea muncii" se reflectă suma salariului pentru concediul de odihnă. Modul de calcul a salariului pentru concediul de odihnă este stabilit conform legislației în vigoare.

Relațiile întreprinderii cu personalul pot fi exprimate atât în datorii salariale, cât și în datorii apărute în urma altor operații.

Acestea pot fi datorii față de salariați pentru sumele cheltuite de aceștia din contul propriu în interesele întreprinderii, cât și pentru efectuarea unor cheltuieli ale ei în special datorii față de titularii de avans.

Pentru evidența decontărilor cu personalul întreprinderii privind alte operații cu excepția decontărilor privind retribuirea muncii este destinat contul 532 "Datorii față de personal privind alte operații".

La S.A. "MONOLIT" titularului de avans plecat în deplasare i se acordă obligator un avans și se întocmește formula:

Debit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii"

Credit 241 "Casa"

Se întocmește formula contabilă inversă dacă titularul de avans întoarce suma nefolosită:

Debit 241 "Casa"

Credit 531 "Datorii față de personal privind retribuirea muncii".

6. Evidența contribuțiilor la asigurările sociale de stat.

Conform Legii bugetului pe anul 1998, toți agenții economici, indiferent de formele de proprietate și de gospodărie, fac contribuții la asigurările sociale de stat. Aceste întreprinderi trebuie înregistrate ca plătitori ai contribuțiilor la reprezentanțele Fondului Social la locul de reședință.

Tarifele cotelor de asigurare socială de stat, obligatorii pe anul 1998, se stabilesc la următoarele mărimi:

- a)** pentru agenții economici, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare- 31% din fondul de retribuirea muncii(FRM);
- b)** pentru întreprinderile agricole, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, gospodăriile țărănești (de fermier) și alți proprietari de pământ- 1.5lei pentru o unitate grad/ha de teren arabil;
- c)** pentru pensionarii proprietari de pământ - 1 leu pentru o unitate grad/ha de teren agricol arabil;
- d)** pentru asociațiile obștești care nu desfășoară activitate economică de producție, de comerț și intermediere, stațiunile balneoclimaterice, instituțiile care editează literatură pentru copii (inclusiv publicații periodice) și manuale, uniunile de creație, Societatea Inventatorilor Raționalizatorilor din Moldova- 25% din FRM;
- e)** pentru agenții economici ai căror număr de invalizi și pensionari din cadrul personalului constituie peste 50% din personalul scriptic, iar FRM (venitul) ce revine acestor angajați este de cel puțin 50% din fondul total de retribuire a muncii (venit)-15% din FRM (venit);
- f)** pentru asociațiile obștești ale invalizilor și pensionarilor, Societatea Crucea Roșie din Moldova, Fondul Copiilor din RM, cu excepția că aceștia nu desfășoară activitate economică de producție, de comerț, și intermediere, pentru întreprinderi de instituire și producție ale Societății Orbilor și ale Societății Surzilor, Combinatul republican de producție didactic al invalizilor “Bunătațe”, întreprinderile de instruire și producție ale invalizilor “Handi” și “Sfera”- 4.5% din FRM;
- g)** pentru persoanele fizice care obțin venit din desfășurarea activității de întreprinzător- 10% din venit (beneficiu).

Mijloacele bănești acumulate în bugetul asigurărilor sociale de stat se folosesc conform legislației în vigoare.

Printre scopurile principale sunt plata pensiilor pentru limita de vîrstă, de invaliditate, în cazul pierderii întreținătorului, pentru vechime în muncă, plata pensiilor sociale și indemnizațiilor pentru pensionari, plata ajutoarelor de asigurări sociale, acoperirea cheltuielilor pentru tratamentul balniosanatorial, odihna salariaților și copiilor lor, ajutoarelor și compensațiilor acordate familiilor cu copii, socialmente vulnerabile, plata ajutoarelor de șomaj etc.

Termenele de plată a cotelor în bugetul asigurărilor sociale de stat variază în funcție de tipul întreprinderii:

- pentru persoanele fizice care obțin venit din desfășurarea activității de întreprinzător - timp de 5 zile după expirarea termenului de prezentare a calculelor trimestriale;
- pentru celelalte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma organizatorico-juridică - termenele fixate pentru recepționarea mijloacelor destinate achitării salariilor.

Pentru evidența sintetică a defalcărilor și decontărilor aferente contribuțiilor pentru asigurările sociale în Fondul social, datoriile privind asigurarea medicală, asigurarea bunurilor și personalului întreprinderii, este destinat contul de pasiv **533 “Datorii privind asigurările”**. În creditul acestui cont se reflectă datoriile calculate privind asigurările, iar în debitul - mijloacele achitate, virate și cheltuite. Soldul acestui cont este creditor și reprezintă datoriile întreprinderii privind primele de asigurare la finele perioadei de gestiune.

La S.A. “MONOLIT” calculul CAS pentru lucrători se efectua prin următoarele formule contabile:

1. pentru lucrătorii încadrați în producția de bază:
Debit 811”Producția de bază”-11829.11 lei
Credit 533”Datorii privind asigurările”-11829.11 lei
 (anexa nr.15)
2. pentru muncitorii încadrați în producția auxiliară:
Debit 812 “Producția auxiliară”-1438.09 lei
Credit 533”Datorii privind asigurarile”-1438.09 lei
 (anexan nr.15)
3. pentru lucrătorii din aparatul de conducere:
Debit 814”Cheltuieli generale și administrative”-7318.52 lei
Credit 533”Datorii privind asigurările”- 7318.52 lei
 (anexa nr.15)
4. pentru lucrătorii care se ocupa cu lemnaria:
Debit 810 “Cheltuieli indirecte de producție”- 632.40 lei
Credit 533”Datorii privind asigurarile”- 632.40 lei
 (anexa nr.15)

Deasemenea CAS calculate se mai reflectă și prin urmatoarele formule contabile:

ω pentru lucrătorii care nu sunt ocupați direct în producție, în funcție de tipul activității:
 Debit 712”Cheltuieli comerciale”
 Debit 713”Cheltuieli generale și administrarive”
 Debit 721”Cheltuieli ale activității de investiții”
 Debit 722”Cheltuieli ale activității financiare”
 Debit 723”Pierderi exceptionale”
 Credit 533”Datorii privind asigurările”

ω pentru lucrătorii încadrați în procesul de procurare,de creare a activelor, de încărcare și descărcare a materialelor și altor lucrări privind aprovizionarea:
 Debit 112”Active nemateriale în curs de execuție”
 Debit 121”Active mteriale în curs de execuție”
 Debit 122”Terenuri”
 Debit 211”Materiale”
 Debit 212”Animale la crestere și îngrășat”
 Debit 213”Obiecte de mică valoare și scurtă durată”
 Debit 217”Mărfuri”
 Credit 533”Datorii privind asigurările”

Suma spre achitare Fondului social se calculeaza ca diferența dinte sumele calculate și efectiv achitate de întreprindere lucrătorilor săi.

Contribuții în fondul de pensii efectuaiază și salariații în mărime de 1% de la suma salariului calculat care se reține din salariul acestora, reflectându-se prin formula contabila:

**Debit 531 “Datorii față de personal privind retribuirea
 muncii”- 1408.84 lei**
Credit 533”Datorii privind asigurările”- 1408.84 lei(anexa nr.16)

S-au achitat contribuții în fondul asigurărilor sociale de stat:

Debit 5331 "Datorii față de fondul social" -39394.77 lei

Credit 242 "Cont de decontare"- 39394.77 lei

S-au achitat contribuții în fondul de pensii:

Debit 5331 "Datorii față de fondul de pensii"-1408.84 lei

Credit 241 "Casa"-1408.84 lei

Evidență analitică a datoriilor privind asigurările se ține în așa mod, încât să se asigure formarea informației privind existența și destinațiile mijloacelor.

În componența datoriilor calculate se include finanțările și incasările cu destinație specială. Finanțările și incasările cu destinație specială pot fi primite de la buget, de la alte întreprinderi, de la alte organisme economice și financiare. Aceste mijloace sunt utilizate în scopurile pentru scopurile care ele au fost acordate.

Finanțările și incasările cu destinație specială se consideră datorii până la momentul utilizării acestor mijloace, care sunt trecute ulterior la venit.

Lista literaturii folosite:

1. "Учет расчетов по оплате труда и социальному страхованию"
M.P. Zotea, V.I. Țurcanu Chișinău 1994;
2. "Standardele Naționale de Contabilitate" vol. I-II
Chișinău 1998;
3. "Noul Sistem Contabil al agenților economici din R.M."
ACAP, Chișinău 1998;
4. "Contabilitate și Audit" nr. I-II /1998;
5. Monitorul Oficial "Legea Bugetului pe anul 2000"
Chișinău 1 mai 2000;
6. "Codul Fiscal" ;